

КАТАЛОГ НА ИЗСЛЕДВАНИЯТА С КРИМИНОЛОГИЧЕН И СРОДЕН ХАРАКТЕР, ИЗВЪРШЕНИ ПО ЛИНИЯ НА ДИРЕКЦИЯ НА НАРОДНАТА МИЛИЦИЯ/ДИРЕКЦИЯ НА НАЦИОНАЛНАТА ПОЛИЦИЯ И АСОЦИАЦИЯТА НА ПОЛИЦЕЙСКИТЕ НАЧАЛНИЦИ

Настоящият каталог е съставен по линия на Българската асоциация по криминология (БАК). Той е част от цялостен масив на научните изследвания с криминологичен и сроден характер в България от края на XIX-ти век до момента (януари 2018 г.).

Съставител на каталога е проф. д.ю.н. Юлия Бояджиева (председател на БАК през периода 1991–2013 г.). Анотациите на изследванията са направени от Тодор Предов, доктор по криминология и доц. д-р Васил Янарлиев.

ЗАГЛАВИЯ НА ИЗСЛЕДВАНИЯТА

1. Имуствените престъпления: състояние, профилактика и разкриване..... 1 стр.
2. Изпълнение на наказанието „лишаване от свобода” в Народна република България..... 2 стр.
3. Ефективност на охраната на горите, дивеча и рибата и организация на горската стража..... 3 стр.
4. Разкриване и разследване на застрахователни измами..... 4 стр.

АНОТАЦИИ НА ИЗСЛЕДВАНИЯТА

1. Имуствените престъпления: състояние, профилактика и разкриване

Година на приключването и възложител: 1978 г., управление „Криминално”-Дирекция на Народната милиция (ДНМ).

Изследователски екип: Тодор Предов, доктор по криминология, началник на отдел „Кражби” при управление „Криминално” (ръководител на изследването), Здравко Николов и Янчо Венев – инспектори в отдел „Кражби”.

Методика на изследването: Използвани са статистически данни на отдел „Оперативен отчет” при ДНМ за регистрираните и разкритите имуществени престъпления на територията на страната през петгодишния период 1974–1978 г. Направена е съпоставка с данните от предходния петгодишен период. Проучени са служебни материали и други документални източници.

Изследвани проблеми: Изследвани са състоянието, структурата и динамиката на имуствените престъпления през посочения период. Направен е анализ на наказателноправната уредба на тези престъпления, съдебното минало на извършителите, включително рецидивистите, и на щетите, нанесени от престъпленията. Анализирани са оперативната обстановка в страната и благоприятното влияние върху нея на действието на нормативни документи, които регулират на по-високо ниво дейността на специализираните органи за борба с престъпността, както и на социални фактори като: ускорено развитие на производителните сили; повишаване на жизненото равнище, образованието и културата на гражданите; повишаване ролята на

обществените организации в управлението; стабилизиране и регулиране на миграционните процеси и урбанизацията; нарастване на обществената грижа за децата.

Реализация: Изследването завършва с конкретни препоръки за провеждане на ефикасни мероприятия от републикански мащаб за борба с имуществената криминална престъпност, формулирани в шест раздела. Заключителната разработка е отпечатана в тираж от 270 броя и е изпратена на всички поделения в страната за запознаване и използване основно от криминалните отдели на Народната милиция.

Публикации: *Предов Т.* Имуществените престъпления: състояние, структура и динамика, рецидива при тях и комплексните мерки за профилактика и разкриване в периода 1974–1978 г. (строго секретно). С., изд. МВР, 1979, 54 с.; *Предов, Т., Здр. Николов.* Състояние на борбата срещу тежките имуществени престъпления с щети над 1000 лева и задачите на криминалните служби. – Служебен бюлетин на ДНМ, бр. 5, 1977 (строго секретно); *Предов, Т., Я. Венев.* Касоразбиванията. Състояние, динамика, нерешени проблеми и задачите на органите на Народната милиция. – Служебен бюлетин на ДНМ, бр. 2, 1978 (строго секретно).

2. Изпълнение на наказанието „лишаване от свобода” в Народна република България

Година на приключване и възложител: 1981 г., Всесъюзен научноизследователски институт (ВНИИ) на МВР-СССР.

Изследователски екип: проф. д.ю.н. А. Г. Богатырев (ръководител) и В. В. Богуш от ВНИИ-МВР-СССР; Тодор Предов, доктор по криминология, зам.-началник на управление „Криминално”-ДНМ (по време на изследването е слушател в двугодишен курс за ръководни кадри в Академията на МВР-СССР).

Методика на изследването: Изследването е проведено на базата на изучаване и сравнителен анализ на измененията в наказателното законодателство в НРБ, касаещо налагането на наказанието „лишаване от свобода”, и законодателството за неговото изтърпяване в специализираните държавни заведения – затвори, трудово-поправителни общежития и поправителни домове за непълнолетни.

Изследвани проблеми: В основата на проведеното проучване са нормите на Наказателния кодекс (1968 г.), Закона за изпълнение на наказанията (1969 г.), Закона за борба с детската престъпност (1961 г.), по-късно Закон за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, Закона за прокуратурата на НРБ (1960 г.), както и на подзаконовите нормативни актове на Държавния съвет, Министерския съвет и Министерството на правосъдието на НРБ. Изследването се съсредоточава в три основни направления: създаване в България на ново законодателство за изпълнение на наказанията; правно регулиране на изпълнението на наказанието „лишаване от свобода”; особености на изпълнението на наказанието по отношение на непълнолетните и рецидивистите. За усъвършенстване на индивидуално-възпитателната и превъзпитателната работа с рецидивистите е направен кратък анализ на Единното профилактично дело, което се въвежда експериментално в системата на Народната милиция на България и местата за лишаване от свобода през 1981 г.

Реализация: Заключителната разработка е отпечатана в 2000 екземпляра и се разпространява в системата на МВР-СССР за ползване от научни и практически работници, преподаватели, аспиранти и слушатели във висшите и средните учебни заведения.

Публикация: *Богатырев, А.Г., В.В. Богуш, Т. Предов.* Изпълнение наказания в виде лишения свободи в Народной республике Болгарии. М., изд. ВНИИ-МВД, 1981, 70 с. (секретно).

3. Ефективност на охраната на горите, дивеча и рибата и организация на горската стража

Година на приключване и възложител: 2003 г., проект на Министерството на горите на Република България, възложен на Дирекция на Националната полиция.

Изследователски екип: Христо Величков, директор на Народната милиция през периода 1990–1991 г., председател на Асоциацията на криминалистите в България (ръководител на изследването), Тодор Предов, доктор по криминология, доц. д-р Николай Арабаджийски от Висшия институт на МВР (понастоящем професор в департамент „Администрация и управление“ на Нов български университет).

Методика на изследването: Проучени са нормативните актове от българското законодателство, които регулират функциите и дейността на горската и ловната стража за периода 1998–2002 г., годишни отчети и доклади, касаещи организационната структура, осигуреността на двете подсистеми и тяхната ефективност. Анкетирани са 124 горски и ловни стражари от регионалните управления на горите в София, Пазарджик и Благоевград и от Държавната дивечовъдна станция „Витошко лале” – с. Кладница, Пернишко, относно ефективността на предоставените им по закон правомощия и правен статут. Интервюирани са 26 ръководни служители от Националното управление на горите и горепосочените регионални управления относно процедурите по набирането, подбора, назначаването, оценяването, атестирането и обучението на горските и ловните стражари. Проведени са беседи с експерти, дългогодишни служители в Националното управление на горите, както и с представители на местната власт и граждани.

Изследвани проблеми: Дефинирани са целите, функциите и дейността на системата за охрана на горите, дивеча и рибата. Проучена е организационната структура на горската и ловната стража и е анализирана тяхната ефективност. Изследвано е състоянието на финансовата, материално-техническата, информационната и правната осигуреност на двете подсистеми. Направен е правен анализ на правомощията на горските и ловните стражари. Анализирани са видовете закононарушения и тяхното състояние. Представена е криминологична характеристика на извършителите. Направен е анализ на планирането на процедурите за набиране, подбор и назначаване на горските и ловните стражари. Изследвани са критериите за тяхното оценяване, атестиране и обучение. Анализирано е взаимодействието на горските и ловните стражари с органите на държавната власт, местното самоуправление и гражданите.

Реализация: За подпомагане на организацията и практическата дейност на горската и ловната стража са направени общо 121 изводи и предложения, групирани в 12 раздела: по проблемите на реализацията и функциите, дейностите и задачите на системата за охрана; по статута на служителите от системата за охрана; по организационните структури на системата за охрана; по осигуреността на системата за охрана; по правомощията на горските и ловните стражари; по опазването на горите от пожари; по проблемите на превенцията; за законодателни промени; по планирането, подбора и назначаването на горските и ловните стражари; по оценяването и атестирането на горските и ловните стражари; по обучението им; по проблемите на взаимодействието. Проведено е национално съвещание в Министерството на горите с ръководния състав на горската и ловната стража за запознаване с резултатите от изследването.

Публикация: Величков, Хр., Т. Предов, Н. Арабаджийски. Анализ на ефективността на охраната на горите, дивеча и рибата и организацията на горската стража. С., „Стикс” ООД, 2003, 177 с.

4. Разкриване и разследване на застрахователни измами

Година на приключване и възложител: 2013 г., Асоциация на българските застрахователи и Асоциация на полицейските началници

Изследовател: доц. д-р Васил Янарлиев (научен сътрудник в НИКК-МВР (1978–1990 г. и 2001–2006 г.), понастоящем преподавател в департамент „Национална и международна сигурност“ при Нов български университет).

Методика на изследването: Изследвана е дейността на разследващите органи, вкл. взаимодействието им с оперативно-издирвателните полицейски органи и звената за сигурност на застрахователните компании по разкриването и разследването на т.нар. „застрахователни измами“. Ползвани са данни от полицейската статистика и от бюлетините на Националния статистически институт „Престъпления, обвиняеми и осъдени лица“ за 2001–2012 г.

Емпиричната информация е събрана от няколко източника. Ползвани са главно: нарочно разработени въпросници за изучаване на архивни наказателни дела от общ характер и приключени архивни оперативни дела за извършени застрахователни измами; обобщени данни от проведено анкетно проучване с разследващи полицаи от Столична дирекция на вътрешните работи.

Изследвани проблеми: Направена е криминалистична характеристика на застрахователните измами (особености на *modus operandi* в отделни застрахователни браншове – автомобилно, имуществено и лично застраховане; механизъм и обстановка на тяхното извършване; личностни качества и свойства на извършителите) като е акцентирано върху признаците, указващи за извършване на такива престъпления. Изтъкнати са особеностите на наказателно-правните характеристики на отделните видове измами по НК, които са сравнени с тези на „застрахователните измами“. Разгледани са компетенциите на органите на досъдебното производство, типичните версии и следствените ситуации на отделните етапи на разследването, и програмите за неговото провеждане. Анализирани са тактиката на извършване на отделни следствени действия (оглед, разпит, претърсване и изземване, прилагане на специални разузнавателни средства и извършване на експертизи).

Реализация: Разработена е първата в българската криминалистична литература методика за разкриване и разследване на т. нар. „застрахователни измами“. На компетентните разследващи органи е представена цялостна система от обобщени и систематизирани методически знания и препоръки за успешно разследване на тези измами, с отчитане на индивидуалните особености на отделните деяния и чрез комплексно прилагане на наказателнопроцесуалния, оперативно-издирвателния криминалистичния инструментариум.

Публикация: Янарлиев, В. Наръчник за разкриване и разследване на застрахователни измами (методическо ръководство). С., изд. „Автомедия БГ“ ООД, С., 2013., 402 с.